

ИЗ ИСТОРИЯТА НА СЪЮЗА НА ХИМИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ. ЧАСТ 1*

Н. НАЙДЕНОВ

Съюз на химиците в България, ул. „Г. Раковски“ 108, София 1000
Факс: (02) 9879360; ел. поща: chem@fnts-bg.org

През януари 1901 г. химиците от Софийския университет Пенчо Райков, Георги Колушки, Никола Добрев и Петър Тишков подемат инициативата за създаване на първото българско химическо дружество като професионална организация на българските химици. Те изработват проекто-устава на дружеството. Учредителното събрание е проведено на 24 февруари 1901 г. Приет е уставът, за председател на дружеството е избран проф. Пенчо Райков – професор по органична химия в Софийския университет, подпредседател е Г. Колушки и секретар-касиер – П. Щърбанов.

След 21 години от основаването си Българското химическо дружество започва да издава списанието „Химия и индустрия“. В заседанието си на 1.04.1924 г. то приема решение да свика първия химически конгрес, който се провежда на 5–8 юни с.г. Химиците в България се обединяват в Съюз на българските химици. Списанието е едно от първите научно-технически списания, издавано в тираж до 2500 броя, в 10 книжки годишно, и е търсено не само от химиците, но и от ученици, студенти и специалисти с различни професии. В него е отразяван и съюзният живот в продължение на десетки години.

По случай 80-годишнината от учредяването на Съюза на българските химици считаме за полезно да популяризираме данните за неговата дейност, отчитани на неговите ежегодни конгреси и отразени в страниците на съюзното списание. Предлагаме автентични извадки и обобщени данни от списанието за периода от неговото основаване през 1922 г. и началото на 1949 г., когато се приема решение Съюзът на българските химици и инженер-химици да се включи в новосъздаващата се Едина научно-техническа организация. Тези данни могат да се ползват за анализи и оценки за ролята и приноса на българските химици за научно-тех-

ническото и икономическото развитие на България, а така също да бъдат генератор на идеи за тяхната бъдеща дейност.

ХИМИЯ И ИНДУСТРИЯ

Списание на Българското химическо дружество
Год. I, кн. 1, септември 1922 г.

ПРОГРАМНИ ДУМИ

Преди 22 години в скромната химическа аудитория на нашия университет се организира и заживя Българското химическо дружество. Броят на неговите членове беше първоначално малък и дейността му тиха и скромна. Но с течение на времето броят на членовете на Българското химическо дружество нарасна и в неговата организация влязоха като клонове химически дружества, основани в някои градове в България. Успоредно с това растяха нуждите на дружеството и неговата дейност. То взе участие в уреждането на много институти, засягащи химията и нейните приложения, и каза неведнъж обоснованата си дума по много въпроси от негова компетентност.

В днешните времена, когато родината ни преживява тежка стопанска, културна и морална криза, Българското химическо дружество реши да започне редактирането на дружествено списание. Вземайки това решение, дружеството ни се ръководи от искреното желание да даде своята дан за правилното решаване на спорните въпроси, които тежките времена създадоха. Целите, към които се стреми списанието, са следните:

1. Да задоволи духовните нужди на членовете си и нечленове химици, на близки до химията специалисти и на любители на химията.

Да се работи върху тази цел днес има много голям смисъл, отколкото всеки друг път, и то не само за това, че една голяма част от членовете на

* Посвещава се на 80-годишнината от обединяването на химиците в Съюз на българските химици.

Българското химическо дружество не живеят в София, следователно нямат възможност да участват в неговия интелектуален живот, но и поради следното. Днес набавянето на чуждестранни вестници, списания и книги е съпроводено с много големи трудности, отколкото по-рано. Вследствие на това, голяма част от българските химици, не можейки да опресняват знанията си от чужди източници, рискуват да останат назад от времето си, защото нашата специална химична литература е твърде недостатъчна да задоволи техните духовни нужди. А изискванията на живота спрямо нашите химици са днес много по-големи, отколкото всеки друг път. Днес животът налага на нашия химик в производството и стопанския живот по-голямо участие в общия интелектуален живот в страната.

За постигане на тази цел в списанието „Химия и индустрия“ ще бъдат публикувани статии и съобщения от всички области на химичната наука и практика. То ще се старее да запознае четците си не само с различните теоретични въпроси, които занимават умовете на съвременните химици, но и с разнообразни практически въпроси, които възникват в чуждия и наш живот и от чието правилно поставяне и разрешаване зависи в голяма степен благоустройството на една държава.

2. Да работи за извоюване на достойно място на българския химик в нашия живот.

Поради много причини българският химик не играе в нашия живот тази роля, която играят химиците в по-напредналите в културно и индустриално отношение страни. Неговото участие в развитието на родната индустрия е слабо и не добре урегулирано. Той е изоставен на заден план пред чуждестранеца химик. Вследствие на това се получава следната печална действителност в критични за родината ни времена, чужденците напускат страната ни и нашата страна остава без ръководители.

Химиците в нашите митници са онеправдани. Тях ги третираят като обикновени митнически чиновници, при всичко, че тяхната работа е тъй важна и тъй тежка и изисква толкова специална подготовка.

Химиците в държавните и общинските лаборатории са също така онеправдани. На тях се отричат права, които са изцяло техни, и тези им права се дават без всякакво основание на лекари, аптекари и пр. Самите лаборатории са организирани по начин, щото ползата от тях да не бъде достатъчно ефективна.

Най-лошо е положението на химика в частната практика. Нему са отнети със закон и правилници права, които се единствено негови. Нему не се по-

зволява да търгува, да работи и да произвежда чисто химични съединения, елементи и препарати, за която работа той е единствено компетентен, и пр.

Тези аномалии в урегулиране положението на химика в нашия живот се отразяват пакостно не само върху интересите на специалистите химици. Несравнено по-голяма е вредата, която понася от това цялата държава. Защото безспорно е, че когато се дадат чужди права в ръцете на хора, които са неподготвени, много хубави инициативи се насочват в крив и фалшив път. А известно е, че химичните знания са специални знания, владенето на които често не е по силите на химик с общо химическо образование.

Българското химическо дружество и списанието му „Химия и индустрия“ ще се стараят със статии, обяснения, позиви и наставления да премахнат тези абсурдни аномалии в нашия живот.

3. Да съдейства за насаждане на родна химическа индустрия и за създаване на правилни отношения и връзки между индустриалци и химици.

В България има наченки от химична индустрия, но в тази девствена област има още много да се работи и твори. България притежава много природни и национални богатства, които трябва да се разработват и облагородят с помощта на химията. В нейната земя има много руди, каменни въглища и др., които, разработени химично, би се обърнали в ценни материали; много от земеделските артикули, които се произвеждат у нас, биха могли да станат сурови материали за много още химични фабрични заведения и пр. Това трябва да стане в интереса на общата родина. В противен случай ние ще бъдем вечни роби на напредналите в индустриално отношение държави. Те ще вземат сурови материали от нас и ще ни ги връщат в преработено състояние, но скъпо и прескъпо; а във времена на политически и военни катастрофи България ще бъде обирана, както в недалечното минало; тя ще бъде лишена от най-необходимото за нейната защита и за нейното съществуване.

За да се постигне бързо и правилно развитие на нашата химична индустрия, е необходима наличността на много условия. Едно от немаловажните условия за постигане на тази цел е създаването на рационални отношения между химици и индустриалци.

Индустриалното развитие на по-напредналите от нас държави показва, че до неотдавна химичната индустрия се е развивала почти независимо от другите отрасли на човешкото познание. Тогава тя е била в зависимост почти изключително от мате-

риалните условия, т.е. дадена химична индустрия се е развивала по-интензивно там, където са се намирили или набавяли суровите продукти, нужни за нейното съществуване, и гдето техническите условия са били по-благоприятни за това. Тогава хегемония в химичната индустрия е държала Франция, която после пое Англия.

Но от втората половина на 19 век химичната индустрия почва да се насажда бързо и планомерно в Германия и скоро тази държава зае неоспорвано от никого първо място в това отношение. На какво се дължи този бърз и неочакван успех на химичната индустрия в Германия?

Както бе споменато, много са условията, от които зависи индустриалното развитие на една страна. Германия е богата на солници, минерални руди, каменни въглища и др. насъщни условия за химична индустрия; германският народ притежава ценни качества за създаване на силна индустрия; германската държава знаеше да цени високо наличността на една силна национална химична индустрия и я подкрепяше много умело и пр. Всичко това са условия, които безспорно допринесоха за създаването на една силна химична индустрия в Германия; но това не е всичко. Безспорен е фактът, че германската химична индустрия стои в паралел с разцвета на химията в Германия.

През 19 век химията си сви едно много удобно гнездо в Германия. Там тя намери много и силни представители, които заработиха с голямо увлечение за нейното развитие. За доказателство на това е достатъчно да споменем имената на Woler, Bunsen, Liebig, Kolb, Wislicenus, Mayer, Bayer, Fischer, Ostwald и пр. и пр. Не ще съмнение, че през същото време химията се развиваше и в други културни държави и там тя намери видни представители. Но специфичното в развитието на химията в Германия се състоеше не само в това, че германските химици се отдадоха не само на чиста наука, но не забравиха връзките си с живота.

Между химическата наука и индустрия в Германия се създадоха овреме разумни връзки; представителите на химията и на химическата индустрия овреме разбраха, че те взаимно трябва да се допълват, за да могат да разчитат на успех. Индустриалци щедро подкрепяха хората на науката, а последните щедро се отплащаха на индустрията със своите открития, подобрения на методи, нововъведения и пр. Индустриалните заведения станаха не само място за производство, но и за научно творчество. В тях заработиха много химици, които подобрява-

ха и усъвършенстваха методите за производство и даваха сили на химичната индустрия.

Няколко числа ще дадат идея за това ценно сътрудничество. В 1900 г. в Badische Anilin und Soda-fabrik са работили повече от 200 химика; в Aktien-Gesellschaft für Anilinfabrikation – 100 химика; в Farbenfabrik vorm Fr. Bayer – повече от 150 химика; в Farbwerke vorm Meister Lucius und Brunning – повече от 150 химика и пр. и пр. Но с това не се изчерпва сътрудничеството между хората на науката и практиката в Германия. Химиците от германските университети също отблизо следят развитието и нуждите на химичната индустрия и индустриалците високо ценят техните упътвания и съвети.

Благодарение на това сътрудничество германската химична индустрия се разви с непоколебима мощ; благодарение на същото сътрудничество днес е ясно за всички, че съществуването на една жизнеспособна химична индустрия е немислимо без активното съдействие на химици. Неразумен е, казва Марслен Бертло, теоретикът, който би се затворил в егоистичната изолираност на своите лични системи, като си дава вид, че презира непрестанните приложения на науката към цивилизацията, богатствата и щастието на хората!

Неразумен е не по-малко практикът, който би се задоволил с познанията на своите деди и би се оставил във възхищение на техните традиционни и консервативни похвати, като отказва да разшири и преобразува приемите на своята индустрия по начин, щото да държи я постоянно в течението на най-новите и изтънчени теории.

За нас е повече от ясно, че България не може повече да развие нито в количествено, нито дори в качествено отношение такава химична индустрия, каквато съществува в Германия; но за нас е още по-ясно, че химична индустрия трябва да се насади и развие в България и при нейното създаване и организиране е грех да не се има предвид добрия пример на Германия.

Списанието на Българското химическо дружество ще употреби всичките си усилия за създаване на такива отношения между българските химици и индустриалци, които отговарят на добре разбраните интереси на двете страни. За тази цел то ще дава статии и съобщения от всички области на химичната индустрия и предимно в областта на тези химични индустрии, които са застъпени у нас; ще се стреми да посочва за развитието на какви химични индустрии са благоприятни условията в България, ще отбелязва и рецензира по-важ-

ните съчинения по различните области на химичната индустрия; ще посредничат за опазване на взаимните нужди на българските химици и индустриалци и пр.

Тези са в едри черти задачите, върху разрешението на които се залавя да работни списанието „Химия и индустрия“. Ние не си правим илюзия, че решението на тези задачи е лесно, че то може да се очаква в скоро време; и това още повече ни убеждава в нуждата да се работи в тази посока. За разрешение на трудните задачи ние разчитаме на съдействие както от страна на нашите химици, тъй и от страна на нашите индустриалци. Вярваме, че ще получим това съдействие, защото сме убедени, че вършим една твърде полезна работа за културния и стопански живот на нашата родина.

София, 18.06.1922 г., От Редакционния комитет
(„Химия и индустрия“, год. I, бр. 1, септември 1922 г. стр. 1–5)

ПРАВИЛНИК

за редактираното от
Българското химическо дружество списание

1. От м. септември 1922 г. започва редактирането. Издържа се от приходи и ресурси на дружеството.

2. Размер – минимум 2 коли, максимум – 3, 10 броя годишно, ежемесечно без VI и VII.

3. Списанието има: а) научен отдел; б) научни съобщения и реферати; в) съобщения из приложната химия; г) професионален отдел, и д) отзивен отдел.

4. Статиите не по-дълги от 12 страници. Хонорари по 300 лв. за кола за оригинални и 200 лв. за кола за преводни.

5. Редактира се от редакционен комитет от 6 души и 1/3 от тях се преизбират всяка година.

6. Редакционният съвет избира: председател – събира и подрежда статиите и свиква редакционния комитет; отговорник за отпечатване, коригиране и експедиране на списанието (получава хонорар – за корекция на кола – 50 лв.); отговорник за събиране на абонамента и плащане на хонорара (получава хонорар – за експедиция на книжка – 50 лв.), на счетоводителя се плаща 100–150 лв./месец.

7. Сметките се контролират от контролна комисия от 2 души.

8. В края на годината се прави финансов отчет.

9. Редакционният комитет се отчита на годишното събрание на дружеството.

10. В началото на годината ред. комитет получава аванс от дружеството от 20 000 лв., които се връщат от приходите.

11. Излишните приходи се заделят във фонд.

12. Годишният абонамент за членове, студенти и ученици е 60 лв., а за нечленове – 80 лв.

13. Правилникът се приема и изменя от събранията на дружеството, на което присъстват най-малко 1/2 от живущите в София членове.

(„Химия и индустрия“, год. I, бр. 4, ноември 1922 г., стр. 104–105)

ОТЧЕТ НА БЪЛГАРСКОТО ХИМИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО ЗА 1921/1922 г.

15.11.1922 г. – протокол № 8

Отбелязва се 21-годишнината от основаването на дружеството. В края на отчетната година има 181 отчетени членове, един клон в Пловдив с 14 отчетени членове и 14 благодетелни членове, редовно отчетени са 139 членове.

През отчетната година научната дейност на дружеството е много слаба. Четени са само 4 научни реферата: от д-р Ас. Златаров – „Зреене и гниене на съестни продукти“, М. Николов – „Розовата култура и розовото масло в България“, М. Димитров – „Доказване на йодатни йони в присъствието на хлоратни, броматни и пр. йони“, и Ив. Трифонов – „Изследвания върху перазотната киселина“.

Вниманието е било насочено върху организационните и професионални въпроси и главно върху проектозакона за народното здраве.

Членовете на дружеството се оплакват, че са откъснати от дейността на дружеството и настояват да се издава дружествен орган.

За сближаване членовете на дружеството се решава да се организира литературно-музикална вечеринка. Индустриалци дават предмети, организира се лотария и се събира чист приход от 10 900 лв.

Приходите на дружеството са: наличност на 29.10.1921 г. 26 020.86 лв.; субсидия от Министерството на народното просвещение $2 \times 6000 = 12\,000$ лв.; от вечеринка и лотария – 10 372 лв., и от лихви 1407.33 лв., или общо 54 354.99 лв.

Разходите на дружеството са: по редовни документи – 1794.38 лв. и аванс за списанието, или общо 15 094.38 лв. и наличност на 15.09.1922 г. – 39 260.61 лв., от които в касата – 7.63 лв., в Кооперативната банка – 19 266.28, и в спестовна каса – 19 936.70 лв.

Предложено е да се направи статистика на химиците в България, като за целта се попълни картон с данни за име и презиме, месторождение, възраст, къде и кога е завършил специалното си образование, къде и с какво се занимава.

(„Химия и индустрия“, год. I, кн. 5, януари 1923 г., стр. 184–186)

ГОДИШНО СЪБРАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО ХИМИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО

21 октомври 1923 г.

Отчита се, че общият брой на членовете на дружеството е 197, от които 106 са от София. През отчетната година се проведени 5 събрания и са прочетени следните реферати:

- „Аналитично използване на перазотната киселина“ от Ив. Трифонов;
- „Нови методи за откриване на хлоратни и броматни йони в смеси“ от М. Димитров;
- „Анализ на соя и папуда“ от Ас. Златаров и Ив. Трифонов;
- „Соя, соево масло и тютюнево масло“ от Е. Бонев;
- „Отравянията с олово в гр. Видин“ от М. Николов.

Отчетени са големите трудности с издаване на списанието „Химия и индустрия“ и заслугите на главния редактор Ив. Томов за изкарването на първата годишнина.

„Причини за вялия дружествен живот и за оскъдната научна работа на дружеството през изтеклия период могат да се приведат много. Те обаче, по-скоро обясняват аномалията без да я оправдават. Такива причина са най-напред политическите събития, които държаха духовете в постоянно напрежение и отвличаха вниманието другаде, такива са и лошите икономически условия – скъпотията, жилищната криза и пр., които изпълваха почти всичкото време на хората с грижи за делничното съществуване. Всичко това като че беше създавало една апатия у дружествените членове и ги правеше неотзивчиви, както с поканите да занимаят дружеството с някой реферат из чистата или приложна наука, така и към поканите да посетят само свиканото вече дружествено заседание. Поради тези причини дружеството срещаше непреодолими мъчности в желанието си да засили и разнообрази дружествената дейност, защото с месеци не можеше да стъкми дневен ред за едно-еднично заседание. А не малка

грижа на настоятелството беше и дружественото списание, за което трябваше с голям труд и усилия да се събира материал, да се помага в административната работа, да се води отчетност.

Участниците в събранието избират чрез тайно гласуване:

Настоятелство: г.г. Ас. Златаров – председател, М. Николов – подпредседател, г-ца Т. Райкова – секретар, и г. Ранков – касиер.

Контролна комисия: г-н П. Тишков и г-ца Д. Калчева.

Редакционен комитет: г.г. Ив. Томов, Ас. Златаров, З. Караогланов, Ил. Цонев, Ив. Трифонов и М. Стефанова.

(„Химия и индустрия“, год. II, 22 и 3, 11 и 12/1923 г.)

ДО ВСИЧКИ ХИМИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Драги колеги,

Нашият живот се развива и попрището в него става все по-широко и по-важно. До неотдавна учителството беше почти единственото поприще на химика. Днес химици са необходими за митници, за градски и държавни лаборатории, за индустриални предприятия и пр. У нас се създаде не незначителна индустрия, макар и в по-голямата си част да не е чисто химическа, но предполага и налага химически контрол; а скоро ще се създаде и чисто химическа индустрия, която ще ангажира други химици.

Освен това откриват се и се развиват и други поприща за химика, например химическият контрол на храните по необходимост трябва да се разшири и се разширява. В митниците химикът е необходим и положението му все повече се затвърдява. В съществуващите и проектираните опитните станции химикът ще има да играе немаловажна роля. В учебното ни дело участието на химиците също не е маловажно и постепенно се засилва, но постепенно най-важна е ролята, която химици играят и ще играят за засилване стопанската мощ на родината ни.

В интереса на държавата и на химиците е, щото уреждането на всички начинания, в които химикът е необходим, да става с негово участие. Обаче в действителност в повечето случаи това не става така. Една голяма част от нашите химици не живеят в София и нямат възможност да следят отблизо и да участват в развитието на химическото дело. От друга страна, често уреждането на начинания, за

които химикът е необходим, се подема от други професии, без да се подири или чуе мнението на химика. Вследствие на това се разрешават неправилно, едностранчиво или против интересите на химиците и на работата. Срещу това положение трябва да се действа с най-голяма енергия. То може да се оправдае до известна степен до миналото, но днес, когато в България има не по-малко от 500 химика и когато благосъстоянието на родината ни е в значителна зависимост от правилното поставяне и разрешение на химически въпроси, търпението на това аномално положение е престъпление.

Пита се какво да се направи за премахване на злото? Миналият опит показва, че усилията на отделни химици и сравнително малко групи химици са недостатъчни за премахване на аномалията. Налага се срещу тях да се организира една по-голяма колективна сила.

Видимо от желание да допринесе за правилното поставяне и разрешение на химически въпроси и да помогне за повдигане на материалните и духовни интереси на химиците в България българското химическо дружество в София в заседанието си на 26.12.1932 г. избра една комисия, на която възложи да подготви в близко бъдеще и свикването на един конгрес от химици.

Избраната комисия, обсъждайки поставената ѝ задача, дойде до заключение, че свикването на конгрес трябва да се предшества от едно по-здраво организиране на всички химици в България, защото няма нужда да се доказва, че за да може една организация да разчита на придобивки, тя трябва преди всичко да бъде силна. За жалост организацията на химиците още не може да се нарече силна. Наистина Българското химическо дружество брои повече от 200 члена в София и провинцията. Освен това в някои градове се създадоха клонове на това дружество, обаче направеното по отношение на организирането на химиците е все още малко в сравнение с това, което може и трябва да се направи.

Според чл. 5 от Устава на Българското химическо дружество в София „в места с повече от 5 дружествени члена могат да се образуват от последните местни клонове на Българското химическо дружество. Местният клон си избира представител или настоятелство, които представляват клона пред дружеството“. А в чл. 3 от същия Устав е казано: „Редовни членове на дружеството могат да бъдат химици от коя да е специалност, а също фармацевти, естественици, физици, лекари, минни

инженери и агрономи, които са работили или работят в областта на химията“.

Значи, Уставът на Българското химическо дружество дава възможност да се създаде една по-стегната организация на всички химици в България, или да се постави начало на създаване на един съюз на химици. А тъй като създаването на тази организация е предусловие за свикване на проектирания конгрес, то комисията апелира към всички химици в България да помогнат за организиране на първия химически конгрес. За тази цел от тях се иска да се запишат за членове на Българското химическо дружество в София, ако не се такива, а в градове, където има до 5 химици, да се организират в клонове на същото дружество. За направеното в това направление да се съобщи веднага на председателя на химическото дружество в София (университета).

Ако интересът, който ще проявят колегите спрямо организацията и конгреса на химиците, бъде достатъчно голям, комисията възнамерява да свика конгреса в София през м. май или през летните месеци и то в общи черти в следния дневен ред:

1. Реферат върху последните придобивки на химията;
2. Изработване на Устав на Съюза на българските химици;
3. Изработване на Правилник за конгреса;
4. Отчет на настоятелството, редакционния комитет и контролната комисия на българското химическо дружество;
5. Реферат върху методика на химията с пробна лекция;
6. Реферати, разисквания и резолюции по въпросите:
 - а) Контрол върху хранителните и питейни продукти;
 - б) Химическата индустрия в България;
 - в) Митническото дело в България;
 - г) Опитните земеделски станции.
7. Разни.

Комисията се надява, че всички химици в България ще положат максимум усилия за успешното и навременно организиране на първия конгрес на химиците.

Подробности за датата на конгреса, избора на делегати, участие на други химици, пътувания и пр. ще бъдат съобщени след като се види, че условията за неговото свикване са на зряло.

Членове на комисията: З. Караогланов, Л. Йорцов, Ил. Цонев, Р. Матев, Ю. Митков, Б. Бонев.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 4, януари 1924 г., стр. 194–196)

ДО ВСИЧКИ ХИМИЦИ В БЪЛГАРИЯ

Драги колеги,

Българското химическо дружество в София, в заседанието си на 1.04.1924 г., реши окончателно свикването на първия химически конгрес и определи за негови дати 5, 6, 7 и 8 юни т.г. Повод да вземе това решение дружеството намери в насърчителните резултати в позива ни към нас, печатан в книжка 4 на списанието „Химия и индустрия“. Прочие от конгреса ни делат само 40 дни. Това време ние всички сме длъжни да използваме най-целесъобразно за доброто организиране на конгреса и правилното поставяне и разрешение на неговите задачи. Защото конгресът ще бъде огледало за химиците в България. Там ще се види доколко колективният дух у нас е нараснал и доколко ние сме способни за общи дела, целящи успехи на родината, развитието на специалността ни и нашето общо благо.

Има още химици в България, които се отнасят равнодушно към идеята за свикване на конгрес и организиране на химиците. На тях ние дължим да кажем, че са достойни за съдбата си. Нека тези господа не забравят, че имат задължения към обществото и че е престъпление да се стои със скръстени ръце във времена, когато нашата колективна работа е необходима.

Погледнете какво става у нас. Страната ни прави усилия да се индустриализира, но слепешком дири своя път. Тя рядко прибегва до компетентността на българския химик, защото ние не проявяваме достатъчно активна намеса в тези начинания, нас не ни знаят в собствената ни страна и поради това не ни вярват. Ние виждаме това и ни е мъчно, но направихме ли нужното, за да изменим това положение ?

Но не е само индустрията, с която поддържаме слаб контакт. Същото важи и по отношение дейността ни за организиране службата на държавните химици. Държавата рядко е прибегвала до помощта на химици при организиране на техния труд и използване на техните познания. Резултатите от това са на лице. Ето и някои от тях: учителят е принуден да преподава химия по лоши програми, изработени от неспециалисти; фалшификация на храни и напитки се шири, защото съществуващите химически лаборатории не са добре организирани и развити и защото законът, който урежда тази материя, е пълен с недостатъци; в опитното земеделско дело химикът е поставен зад сцената, за да върши там най-важната работа, но да не се вижда неговия образ; на химиците е забранено да търгуват със соб-

ствените си произведения, на тях не е позволено да отварят дрогерии, да продават химикали и пр.

Ясно е, че посочените аномалии, и още много непосочени такива, трябва да се премахнат и че това ще бъде от полза както на химиците, тъй и на добре разбраните интереси на обществото. Пита се кой ще трябва да стори това ? Ние ще изпаднем в много печално положение, ако и в бъдеще предоставим съдбата си в чужди ръце. Не, това няма да стане! Колективният български химически ум е, който трябва да премахне въпросните аномалии и той ще ги премахне. Но за тази цел той трябва да се организира. Конгресът е крайна необходимост.

У нас има широко поле за творческа химическа работа. Нам предстоят обширни проучвания и използвания на минералните богатства, с които ни е надарила природата. Нашите земеделски химически артикули трябва да се изучат химически, тяхното производство трябва да се подобри, индустриите, които се градят върху тях, трябва грижливо да се опознаят, за да стане възможно пълно и разумно използване на суровите материали и обработката им в ценни продукти. Като земеделска страна, ние имаме всички възможности да станем експортъори на масла, консервирани храни, лакове и пр., а в действителност ние внасяме тези артикули от странство и понасяме тежка стопанска криза. Свещен дълг на българския химик е да помогне за облекчение на тежката криза, която преживява родината ни, а той може да стори това и трябва да го стори.

В нашите училища химията се изучава в повечето случаи книжно, без възможност да се правят най-необходимите химически опити, а още по-малка възможност – да се извършват тези опити от самите ученици. Такова изучаване на химията оставя в главите на учениците само смътни понятия, ползата от които е проблематична. Това трябва да се поправи!

За да може да се постигне нещо в тези различни химически поприща, необходимо е: на химика да се гарантира сносно материално положение, да му се дадат годни лаборатории, да се поддържа буден неговият професионален дух, да се опресняват неговите специални познания, да се създават широки връзки между химици и индустриалци и пр. Постигането на всичко това не е по силите на отделни личности. То може да бъде плод само на дружна, организирана и колективна дейност на всички български химици; а такава колективна дейност ще стане възможна само, когато се организира Съюз на българските химици, който е крайната цел на предстоящия пръв химически конгрес.

Дневният ред на конгреса е:

1. Приветствена реч. Значение и задачи на конгреса, от д-р Ас. Златаров.

2. Нови придобивки в химията. Реферат от

3. Караогланов.

3. Изработване на съюзен устав и правилника за конгреса.

4. Върху преподаването на химията. Реферат от Ив. Томов. Пробна лекция по химия, от Д. Бояджиев.

5. Реферат, разисквания и резолюции по въпросите:

а) Контрол върху храните и напитките и други общоупотребяеми предмети. Реферира Ил. Цонев.

б) Митническото дело в България. Реферира *.

в) Химическата индустрия в България. Реферира Л. Йоцов.

г) Опитните земеделски станции. Реферира, М. Стефанова.

6. Разни.

7. Екскурзии.

Конгресът е преди всичко учредителен, затова в него могат да участват всички организирани и неорганизиращи химици в България.

Конгресът ще има за главна задача да постави целите и средствата на бъдещия химически съюз и да начертае неговата организация. При разрешаването на тази най-важна задача трябва да вземат участие всички химици в България. Те ще трябва да обмислят в дружествата си, или по единично, проектоустава, който ще бъде напечатан в сп. „Химия и индустрия“.

Не по-малко важни ще бъдат рефератите върху химическата индустрия в България, върху химическия контрол на храните, напитките и пр.; върху митническото дело и опитните земеделски станции. С тези реферати и разискванията, които ще станат по тях, ще се турне начало на една програма от искания, които Съюзът на химиците ще си постави за цел да реализира в близко бъдеще.

Рефератът върху преподаването на химията ще даде възможност на колегите да се изкажат върху преподаването на химията и подобренията, които трябва да се направят. Най-после, с реферата върху някои подобрения в химията се цели да се освежат знанията на конгресистите по някои съвременни химически въпроси.

Както бе споменато, конгресът ще се състои на 5, 6, 7 и 8 юни н. г. в София. За неговото организиране са избрани няколко комисии. Една от тях ще се погрижи да настани в квартири тези колеги от провинцията, които имат нужда от това; друга комисия

ще уреди няколко научни екскурзии в химически фабрики в София и близките ѝ околности и пр.

За всички участващи в конгреса химици е издействано да пътуват по държавните железници с намаление 50%, а за държавните химици и тези в индустриалните заведения е издействан отпуск от 4 до 10 юни.

В заключение главната комисия по организирането на конгрес моли всички колеги от провинцията, които ще участват в конгреса, да съобщят това на представителя на квартирната комисия г-н Ст. Матеев, бул. „Скобелев“ 9, най-късно до май н. г.

Това писмо се изпраща до всички химици, чиито адреси са познати на комисията. Нека всеки се постарее да го разпространи между познатите си колеги.

Прочие, всички на конгрес!

Членове на комисията: З. Караогланов, Л. Йоцов, Ил. Цонев, Р. Матев, Ю. Митков, Е. Бонев, М. Стефанова.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 7 и 8, април и май 1924 г., стр.187–190)

Проект!

УСТАВ

НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

Цел

Чл. 1. Целта на Съюза е :

а) да се грижи за правилното развитие на химичната наука и практика в България;

б) да защитава моралните и материалните интереси на своите членове.

Средства

Чл. 2. За постигане на тази цел Съюзът си служи със следните средства:

а) сдружава всички химици в България;

б) издава съюзен орган и библиотека;

в) изучава и обсъжда въпроси, засягащи положението на химията, и дава мнения по тях;

г) урежда публични четения, реферати и сказки из областта на химията;

д) съдейства за сближение между българските химици и индустриалци;

е) подкрепя инициативи в областта на химичната индустрия и размяна;

з) застъпва се за законните права и интереси на своите членове;

и) изглажда спорове между химици или химици и индустриалци;

к) учредява взаимоспомагателна каса за членовете си.

З а б е л е ж к а: Точките по т. з) и и) се възлагат на петочленна комисия, избрана от конгреса.

Състав

Чл. 3. Съюзът се състои от всички химически дружества в България, целите и средствата на които не противоречат на този устав и на конгресните решения.

Освен тези членове Съюзът може да има още почетни и благодетелни членове.

За почетни членове се провъзгласяват лица с особени заслуги за химията в България.

За благодетелни членове се провъзгласяват лица, които внесат най-малко 5000 лева в касата на Съюза.

Чл. 4. Дружеството може да съществува, ако има най-малко 5 души членове, в противен случай желаещите се записват за такива в най-близкото дружество.

Чл. 5. В един град може да има само едно дружество.

Чл. 6. Всяко дружество се управлява по устав и е автономно във вътрешната си уредба и дейност.

Чл. 7. Влизането на ново дружество в Съюза става след одобрение на устава от управителния му съвет.

Чл. 8. Всяко дружество може да повдига въпроси и да предлага мерки от общ съюжен интерес чрез управителния съвет.

Чл. 9. Дружествата посочват кои от техните членове трябва да бъдат защитени или подпомагани материално.

Чл. 10. Всяка дружество е длъжно:

а) своевременно да представя на управителния съвет списък от членовете си и всички сведения, които му бъдат поискани;

б) редовно да се издължава пред съюзната каса;

в) да представя 1 месец преди конгреса писмен отчет за своята дейност и състояние;

г) да изпълнява конгресните решения и тия на управителния съвет;

д) да се грижи за разпространение на съюзните издания.

Чл. 11. Неизправни спрямо Съюза дружества се лишават от право на представителство в конгреса, както и от правата, предвидени в чл. 8 и 9.

Чл. 12. Дружество, което измени на целите на Съюза, се изключва от последния.

Чл. 13. Редовни членове на съюзните дружества могат да бъдат химици, а също и фар-

мацевти, естественици, физици, лекари, инженери и агрономи, които са работили или работят в областта на химията.

Чл. 14. Всеки член плаща членски внос и получава задължително съюзния орган.

Когато в едно домакинство има двама или повече съюзни членове, съюзния орган може да получава само един от тях.

Чл. 15. Член, който откаже да изпълнява устава и конгресните решения или с дейността си уронва престижа на Съюза, се изключва по решение на съответното дружество, потвърдено от управителния съвет.

Управителният съвет може да поиска от дружествата да се занимаят с дейността на известни свои членове.

Управление

Чл. 16. Съюзът се управлява от конгрес и управителен съвет.

Чл. 17. Конгресът се състои от делегати, избрани измежду членовете на изправните дружества.

Чл. 18. Всяко дружество има право на делегат в конгреса. Дружества, които имат повече от 5 члена, имат право на толкова делегати, колкото е броят на членовете им, разделени на пет.

З а б е л е ж к а: В конгресните разисквания могат да вземат участие и присъстващите членове неделегати, но без право да гласуват.

Чл. 19. Членовете на управителния съвет са по право делегати на конгреса. Те не гласуват, когато се вземат решения по тяхната дейност.

Чл. 20. Конгресът се събира на редовни заседания веднъж в годината през м. май.

Мястото на следващия конгрес се определя от предшестващия.

Чл. 21. Дневният ред се определя от дружествата заедно с управителния съвет и се оповестява един месец преди датата на свикването.

Чл. 22. При нужда може да се свика и извънреден конгрес от управителния съвет или по решение на 1/2 от дружествата.

Чл. 23. Конгресните решения са задължителни за всички членове на Съюза.

Чл. 24. Съюзът се ръководи от петочленен управителен съвет, избран от редовния конгрес чрез тайно гласуване. По същия начин се избират и тримата допълнителни членове.

Ако някой член на управителния съвет се откаже от избора или отсъства систематически без уважителни причини от заседанията на съвета, мястото му се заема от първия по гласове допълнителен член.

Чл. 25. Членовете на Управителния съвет избират помежду си председател, секретар и касиер. Секретарят и касиерът получават възнаграждение, определено от конгреса.

Чл. 26. Управителният съвет представлява Съюза и го ръководи въз основа на устава и конгресните решения; когато трябва да се предприеме нещо, което не е предвидено в тях, той е длъжен да вземе мнението на дружествата.

Чл. 27. Секретарят завежда съюзната канцелария и държи протоколи за заседанията на Управителния съвет.

Той пази съюзния печат.

Чл. 28. Касиерът прибира приходите и води редовно всички касови книжа. Той не може да държи у себе си повече от 1000 лева; останалите внася на името на Съюза в кредитно държавно учреждение.

Чл. 29. Членовете на управителния съвет са отговорни дружно и поотделно за делата си само пред конгреса.

Каса

Чл. 30. Приходите на Съюза са:

- а) 70 % от приходите на дружествата;
- б) приходът от съюзния орган и издания;
- в) приходи от дарове, завещания, благодетелни членове и пр.

Забележка: При учредяване на Съюза 3/4 от капитала на българското химическо дружество преминава в касата на Съюза.

Чл. 31. Всички съюзни разходи се извършват по решение на управителния съвет въз основа на бюджет, гласуван от конгреса.

Чл. 32. Редовният конгрес избира между членовете на софийското дружество контролна комисия от трима души, която ревизира поне два пъти в годината съюзната каса, съставя надлежния протокол и баланс и докладва пред конгреса.

Съюзни издания

Чл. 33. Съюзният орган и други съюзни издания се поверяват на тричленен редакционен комитет, избран от конгреса. Неговите членове избират помежду си един главен редактор, чиято работа се заплаща в размер, определен от конгреса.

Забележка: Главният редактор е по право член на управителния съвет.

Чл. 34. Редакционният комитет е длъжен да се съобразява с устава на Съюза и конгресните решения. Той действа по специален правилник.

Общи наредби

Чл. 35. Съюзът има печат с надпис наоколо „Съюз на българските химици“, а в средата комин, реторта и пр. емблема на химичната наука и индустрия.

Чл. 37. При Съюза се урежда взаимоспомагателна и посмъртна каса, която се управлява от специален правилник, одобрен от конгреса.

Чл. 38. Този устав може да бъде изменян само от редовен конгрес по решение на 2/3 от всички делегати.

(„Химия и индустрия“, год. II бр.7 и 8, април и май 1924 г. стр. 243–246)

ПРАВИЛНИК

за вътрешния ред на първия учредителен конгрес на българските химици

Чл. 1. Право за участие и глас в заседанията на конгреса има всеки присъстващ български химик.

Чл. 2. Конгресът се открива от председателя на Българското химическо дружество. Под председателството на най-стария колега конгресът избира чрез явно гласуване бюро, състоящо се от: председател, двама подпредседатели, четирма секретари и двама квестори.

Чл. 3. Заседанията на конгреса траят на 5, 6, 7 и 8 юни т. г. при следния дневен ред:

4 юни, 9 ч. вечерта – опознавателна колегиална среща в предвечерието на конгреса в ресторант Батемберг.

5 юни, 9 1/2 ч. в медицинската аудитория на университета – откриване на конгреса:

а) Приветствена реч – значение и задачи на конгреса от председателя на Българското химическо дружество;

б) Приветствия;

в) „Нови придобивки в химията“, реферат от г-н З. Караогланов;

г) Избиране бюро на конгреса.

3 ч. след обед:

а) Избор на разни комисии по устава, по бюджета, по резолюциите и др.

б) Приемане правилника за вътрешния ред.

6 юни, 9 ч. сутринта. Реферати:

а) Върху преподаването по химия от Ив. Томов;

б) Пробна лекция по химия от Д. Бояджиев;

3 ч. след обед:

в) Приемане на устава.

7 юни, 9 ч. сутринта. Реферати:

а) Контролът върху храните, напитките и пр. от Ил. Цонев;

б) Земеделските опитни станции от г-ца М. Стефанова

3 ч. след обед:

а) Приемане на устава (продължение);

б) Гласуване на бюджет.

8 юни, 9 ч. сутринта. Реферати:

а) Химичната индустрия на България от Л. Йоцов;

б) Митническото дело у нас от *.

3 ч. след обед:

а) Приемане резолюциите по четените реферати;

б) Избор на управителен съвет, редакционен комитет, контролна комисия и пр.;

в) Разни.

9 юни, екскурзии.

Чл. 4. Председателят на конгреса се грижи за спазване на дневния ред, установен в чл. 3 на този правилник, и ръководи заседанията и гласуването. Той има право да не позволи на говорившите да се отклоняват от поставения за разглеждане въпрос и да отнема думата.

Чл. 5. Всеки присъстващ на конгреса български химик има право да взема думата, да прави предложения и да гласува.

Чл. 6. Думата се дава по реда на записванията, а на докладчиците и референтите – при всяко поискване и с право на 15 мин. време за говорене; на тях принадлежи също правото на заключителна дума и след пренията.

Чл. 7. Всеки конгресист, който поиска думата, има право на 10 мин. време за говорене. Изключение се допуска само с разрешение на конгреса. При разискването на един въпрос всеки може да вземе думата най-много два пъти. Изключение се прави само при искане на думата за внасяне на съществени поправки по разисквания въпрос.

Чл. 8. Предложения за прекратяване на разискванията, за преминаване към друга точка от дневния ред или за вдигане на заседанието се гласуват веднага, след като бъдат направени. След приемане на предложението за прекратяване на разискванията думата се дава само на записаните да говорят дотогава конгресисти, а също и на докладчика и референта.

Чл. 9. Заседанията на конгреса са законни, колкото членове и да присъстват.

Чл. 10. Измененията в дневния ред могат да станат само ако 2/3 от присъстващите на дадено заседание членове пожелаят това. Предложение за промяна на конгресния дневен ред се представят в края на заседанието на председателя на конгреса

и, ако са редовно направени, се разглеждат в следващото заседание.

Чл. 11. Избирането на изпълнителните органи на Съюза става чрез тайно гласуване. Всички други гласувания са явни.

При равногласие решава гласът на председателя.

Чл. 12. Решенията на конгреса се вземат с относително мнозинство.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 7–8, април–май 1924 г., стр. 247–248)

УЧРЕДИТЕЛЕН КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

5–9 юни 1924 г.,

медицинската аудитория на Университета

Учредителният конгрес обединява българските химици в Съюз. През време на заседанията, оживени с голям интерес и ентузиазъм, са прочетени всички обявени доклади и са приети следните резолюции по:

1. Преподаването на химията в общообразователните училища;

2. Развитието на нашата химична индустрия и участието на българския химик в нейното производство;

3. Митническото дело;

4. Контрола върху храните, напитките, лекарствата и други общоупотребявани предмети в живота;

5. Химията в опитните земеделски станции;

6. Търговията с химикали в страната

Конгресът избира следния състав на управителното тяло и другите органи на Съюза:

Управителен съвет: председател – З. Караогланов, секретар – Стр. Стоянов, касиер – М. Стефанова, членове – Ив. Площакков и Л. Йоцов; и допълнителни членове – Б. Дойчинов, Кованов и Кръстева.

Техническа комисия: Ю. Митков, Р. Матев, Д. Весов, Д. З. Бояджиев и Н. Спасов.

Контролна комисия: Г. Рашев, Ив. Тетевенска и Цв. Раделова;

Редакционен комитет: главен редактор – Ас. Златаров и членове – Ив. Томов, В. Огнянов, Ил. Цонев, Е. Бонев, Ив. Трифонов.

СЛЕД КОНГРЕСА

Инженер-химик Н. Малеев

Въпреки големия песимизъм и скептичните предвиждания на много от нашите колеги, първият учредителен наш конгрес привърши блестя-

во своята задача и поставени цели. Въпреки очакванията, че той няма да бъде посетен, че между провинциалните, пък и между софийските колеги цари голяма апатия по учредяването на един съюз на българските химици, предвижданията и песимизмът останаха неоправдани.

Тъкмо обратното, като че ли един само зов бе необходим, за да се пробуди онова притаено и растящо желание за сплотяване, за дружна просветна работа и за здрава и силна професионална защита. Провинциалните колеги, които по видимо показваха слаб интерес, се явиха масово. Имаше градове като Шумен, Пловдив и други, из които всички колеги присъстваха. Повече от 250 делегати пълнеха аудиторията и с трепет очакваха момента за сплотяване, момента, в който те ще изкажат своите болки, ще чуят тези на колегите си, ще си подадат дружно ръка за широка химическа просвета и практика, за силна професионална защита и обща, дружна организация.

Лошото отнасяне към нас от другите сродни професии, подценяването на химичния труд, знания и практика, грубото игнориране на интересите на химика и недаване на подходящото му място в нашия обществен и стопански живот като че ли дадоха този голям импулс, това спонтанно, но голямо желание за сдружаване. Само така може да се обясни присъствието на половината от всички наши колеги в страната и то даже из най-далечните краища като Видин, Бургас, Шумен и др.

Съзнавайки своята мощ, всички колеги конгресисти бяха със светли лица, чувствайки своята обща сила и тази на своите знания и практика. Българският химик по природа като че ли е израз на скромност, на упорит труд и малко говорене. За тези му ценни качества той бе грубо използван, подценяван и малтретиран, но това бе и подбудата за обединение и обща защита.

Този конгрес бе с двойно по-голямо значение, той бе пръв и учредителен. Сега ясно трябваше да се види има ли съзнание у българския химик за ролята, която той играе в нашия просветен и стопански живот, и за ролята, която той за в бъдеще по силата на обстоятелствата ще трябва да играе.

Съзнанието е налице. Началото е турено при общо и силно желание и воля за работа.

Още в първия конгрес на химика в България бяха поставени важни въпроси за разглеждане и взаимно решение. Паралелно с общата организационна работа той бе повикан да каже своята мощна, тежка дума по злободневни и важни въ-

проси в страната, а именно: по преподаването на химия у нас, по уредбата на контрола на храните, напитките и лекарствата, по дейността на химика при нашето митническо дело, по уредбата на нашите опитни земеделски станции и най-последно по нашата национална индустрия и ролята, която нашият химик ще играе в нея.

Това са все въпроси от голям обществен характер, имащи значение за нашата просветна и обща култура, за нашето народно здраве, за нашата митническа и протекционистична политика, за нашето земеделско стопанство и нашата млада национална индустрия.

Много се говори на конгреса, много ценни мисли се изказаха и подчертаха. Времето беше даже кратко. Всичко, що години подред се бе събирало, не можеше да се изкаже в няколко дни. Председателството на конгреса бе принудено почти на всеки говоривш да напомня, че времето му за говорене е изтекло. Това ясно подчертава заинтересованост на колегите и ценност на решенията, които се взеха. Тези решения не са плод на прибързани и моментни настроения. Напротив, те са плод на дълъг и упорит труд, на здрава мисъл и практика.

На мнозина от сродните професионални съюзи, с които ние сме в допирни точки, пък и може би и на много от ръководещите в държавните учреждения, тези решения няма да се понравят. Те са, обаче, плод на обща мисъл и познания, взети при общ вот. Ние със доволство ги полагаме на обща преценка и обща критика. Нека визираните изкажат публично своите впечатления. Ние не си правим илюзията, че решенията ни са свършени. Те все още имат недостатъци. Обаче, за момента това е, което българският химик казва, подчертава и препоръчва на отговорните фактори по тези капитални въпроси за страната ни.

Ние се надяваме, че ще бъдем чути и последвани. Иначе трябва публично и с доказателства да се изтъкнат слабите страни на взетите наши решения. Доколкото това не стане, те ще трябва да се вземат под внимание, те ще импонират.

Организационната работа на конгреса бе също задоволителна. Конгресът прие своя общ устав, гласува своя бюджет, който още първата година възлиза на около 200 000 лева приход и толкова разход, прие също и правилника за издаването на съюзния орган „Химия и индустрия“. Това са общите директиви, които Съюзът дава на своите членове. Нататък следва вече самата дейност на

всеки съюзен клон, на всеки отделен член. Тук трябва да се насочи вниманието на всички колеги. При съзнателна и усилена организационна дейност на всеки колега, Съюзът ни не може да не успее, не може да не стане фактор в страната, чиято дума ще бъде търсена, чакана и най-важното последвана. Нека всеки колега добре се проникне от това и започне дейността си.

Във всеки град с повече от 5 души колеги трябва да се образува клон със своя председател и най-важното със свой секретар-кореспондент, който ще бъде връзка между централата и клона. За секретари трябва да се избират деятелни колеги със силно съзнание за делото, което вършат. На първо време клоновете ще бъдат малки и те не ще играят тази роля, която би следвало да играят. С развитието, обаче, на стопанския и индустриален живот тяхната роля ще става все по-голяма и по-голяма.

Всички химици, без изключение, следва да се запишат за членове на най-близкия клон. Съюзени всички колеги ние ще бъдем една мощна сила както в просветно, така и в професионално отношение. Пагубно, едва ли не престъпно ще бъде, ако някои от колегите стоят вън от Съюза. Дълг ще бъде и на околните, членове на Съюза, да ги привлекат и спечелят, като по този начин се изгради единна и обща организация. А в името на общите ни интереси за успеха на химията и практиката тази организация трябва да се изгради.

На съюзния орган трябва да се даде най-широка гласност и разпространение. Всеки колега задължително, по устав, трябва да го получава. Той трябва да проникне и във всяка по-голяма фабрика и предприятие. По този начин той ще бъде разширен и с по-интересно и самобитно съдържание. Всеки колега, работещ в една или друга област, с оригинални свои работи трябва да сътрудничи на главния редактор. Нека всички, макар и с малки съобщения от професионален и организационен характер, бъдем във връзка със списанието. Лабораториите също ще трябва да излизат с всички сведения за своята дейност.

Централното настоятелство и то с максимум усилия ще трябва да действа. То не трябва да оставя нито един колега без компенсация. Позиви, агитации, сказки, реклами, екскурзии и пр., и пр. – всичко трябва да бъде в движение.

Така ние ще се явим готови за следния конгрес, като помислим и за бъдни санкции за невъзприети решения.

Прочие, всички на работа. Привличайте съюзни членове и абонати на органа ни.

(„Химия и индустрия“, год. II, бр. 9 и 10, 6 и 7/1924 г., стр. 303–305)

ПЪРВИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ 19, 20 и 21 юли 1925 г.

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. След неговата приветствена реч е провъзгласен за почетен член на Съюза на българските химици проф. д-р Пенчо Райков.

През 1901 г. е отправена една покана до живеещите в София химици. Целта на тази покана е да се обмисли дали не е настъпило времето за основаване на едно специално химическо дружество. Дружеството е основано на 3 март 1901 г. В него се развива интензивна научна дейност. Вземат се становища по професионални въпроси. Дават се ценни мнения по големи въпроси, засягащи химическото дело в България. Първият и след това многократно избран председател на дружеството е проф. д-р Пенчо Райков, който през цялото му съществуване взема активно участие в неговия живот.

На конгреса са поднесени поздравите от страна на Министерството на просветата, Софийската търговска камара, Съюза на класните и прогимназиални учители, Агрономичното дружество, Съюза на българските инженери, в които се изтъква значението на химика и химията за съвременния живот и се поощрява работата на Съюза на българските химици.

Изнесени са реферати:

– „Върху хормоните и витамините“ от проф. д-р Ас. Златаров, и

– „Организацията на контрола върху съестните продукти и другите общоупотребяеми предмети у нас“ от д-р Панайотов.

В отчета на Управителния съвет, избран на учредителния конгрес, се отбелязва, че той си поставя за цел да се създадат дружества във всички центрове, където има повече химици. За една година в Съюза са обединени 285 членове, включени в следните дружества: София – 146, Пловдив – 14, Шумен – 9, Варна – 27, Враца – 12, Плевен – 16, Русе – 16, Бургас – 14, Видин – 7, Ст. Загора – 5, Търново – 9, Казанлък – 5 и Сливен – 5. От тях Софийското е основано през 1901 г., Пловдивското – през 1922 г., а

останалите – през 1924 и 1925 г. Дадена е информация за дейността на отделните дружества.

Списание „Химия и индустрия“ се издава в 1500 екземпляра и поради големия интерес към него през второто полугодие тиражът е увеличен на 1800. В края на третата си годишнина има 1625 абонати.

За ръководни органи на Съюза са избрани:

Управителен съвет: председател – Площак, секретар – Стоянов, касиер – Стефанова, и членове – Колушки и Йоцов;

Контролна комисия: Рашев, Тетевенска и Бонева;

Редакционен комитет: главен редактор – Златаров, и членове – Огнянов, Томов, Андрейчева, Цонев и Пушкар.

Конгресът приема следните резолюции:

– За организиране на института по приложна химия;

– За организиране контрола върху хранителни, питейни и други общоупотребяеми в живота предмети.

(„Химия и индустрия“, год. IV, бр. 1, септември 1925 г., стр. 25–55)

ВТОРИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

19, 20 и 21 юли 1926 г.,

медицинската аудитория на Университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. Отбелязва, че на учредителния конгрес през м. юни 1924 г. е образуван Съюзът на българските химици, който си поставя за цел:

– Да се грижи за правилното развитие на химическата наука и практика в България;

– Да защитава моралните и материалните интереси на своите членове.

Реализирането на тези цели е свързано със сериозни трудности. „У нас не разбират още, че за да могат да се реализират големите практически и културни ползи на химията, необходима е наличност на материални и духовни условия и че правилното стопанско развитие на родината налага по-скоро създаване на тези условия.“

Реализирането на тези цели се спъва от професионалния егоизъм от близките на химиците професии, а именно агрономи, медици и ветеринари, които са се развили по-рано в България. „Те са успели да нахълтат в нашата компетентност, да за-

грабят нашите права и да упорстват за запазване на това си положение.“

Отделя се особено внимание на качеството на отделните съюзни членове. „Трябва всеки добре да преценява способностите си, когато се кандидатира за дадена работа. Особено голяма е опасността, когато химици се заловят с индустриална работа, за която нямат нужната подготовка.“

Избрано е ръководно бюро на конгреса с председател проф. Пенчо Райков.

Прочетен е реферат на тема: „Българските химици и законопроекта за насърчаване на местната индустрия“ от Л. Йоцов.

През отчетната година в Съюза са членували 13 дружества с 323 членове, от които в София – 173, Варна – 29, Русе – 17, Шумен – 9, Плевен – 21, Търново – 11, Враца – 10, Видин – 8, Пловдив – 16, Бургас – 12, Ст. Загора – 7, Сливен – 6, и Казанлък – 5.

През годината Управителният съвет е имал 25 заседания и се е занимал със следните по-важни въпроси:

– Закона за опазване на народното здраве и закона за хранителните продукти;

– Преименуването на съществуващите хигиенни лаборатории в химически станции;

– Търговията с химикали;

– Законопроекта за насърчаване на местната индустрия;

– Въпроси с Министерството на просветата;

– Изработване правилник за посмъртната каса;

– Изработване общи наименования на химическите съединения и апаратура;

– За индустриалната анкета.

Отчетена е дейността на дружествата-членове на Съюза.

Списание „Химия и индустрия“ се издава в 2000 екземпляра и има 1660 абонати, от които химици – 350, занаятчии и индустриалци – 232, ученици и студенти – 850, и разни – 238.

Прочетени са реферати на тема:

– „Химически отнасяния на твърдите тела“ от Д. Баларев;

– „Производство, преработка, продажба и контрол на млякото в България“ от Н. Малеев;

– „По контрола на грънчарските съдове в България“ от Зах. Ганов;

– „Създаване на българска научна химична технология“ от Ив. Гюлемезов;

– „Един нов вид изоморфизъм“ от Д. Баларев;

– „Върху индустрията на каталитично втвърдените мазнини“ от Д. Иванов.

Избрано е ръководно тяло на Съюза в състав:

Управителен съвет: председател – проф. З. Караогланов, секретар – Стр. Стоянов, касиер – М. Стефанова, и членове – проф. Г. Колушки и Л. Йоцов;

Контролна комисия: Н. Бижев, Ив. Тетевенска и Хр. Атанасов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов, и членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Д. Иванов, Г. Кованов, Ст. Матеев;

Техническа комисия: председател – Р. Матеев, и членове – Ив. Токлуджанов, Н. Странски, Н. Спасов и Г. Рашев.

Конгресът приема резолюции по:

– Дейността на Управителния съвет;

– Законопроект за насърчение на местната индустрия;

– Производството, продажбата и контрола на млякото;

– Контрола на грънчарските съдове.

(„Химия и индустрия“, год. V, бр. 1, септември 1926 г., стр. 31–55)

ТРЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

17, 18 и 19 юли 1927 г.,

медицинската аудитория на Университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. Захари Караогланов. В уводното си слово той отбелязва, че „с прискърбие трябва да констатираме, че и през тази година ние не можем да отбележим такива придобивки, които да ни придвижат към целите, и нашите действия и нашите усилия остават все още злепоставени и онеправдани. Дейността на химиците е под опекунството на медици, ветеринари, аптекари и агрономи...“ В дневния ред на конгреса са включени:

1. Научни реферати: „Нова теория за механизма на окислението и образуването на водородния перекис“ от проф. П. Райков, „Българския кокс“ от проф. Ив. Трифонов и научни съобщения;

2. Професионални въпроси – Законопроекта за храните, питиетата, вкусовите вещества и общоупотребяемите в живота предмети – Д. Весов, и Търговията с химикали – Стр. Стоянов.

3. Организационни въпроси – отчети на Управителния съвет, Контролната комисия, Редакционния комитет и Техническата комисия;

4. Избор на нови Управителен съвет, Контролна комисия, Редакционен комитет и Техническа комисия;

5. Приемане бюджета за 1927–1928 г.

6. Разисквания по правилника за взаимоспомагателната каса.

За председател на конгреса е избран проф. П. Райков.

Отчетният доклад за дейността на Управителния съвет през 1926/27 г. е прочетен от съюзния секретар Стр. Стоянов.

В уводния доклад е отбелязано значението на химията за стопанското икономическо развитие на страната и стремежът да се използват научните придобивки за практически цели, в резултат на което се отбелязва подем в земеделското производство и индустрията.

В Съюза на българските химици членуват 13 дружества с общо 324 членове, от които: в София – 175, Варна – 26, Русе – 17, Шумен – 7, Плевен – 21, Велико Търново – 11, Враца – 8, Видин – 7, Пловдив – 16, Бургас – 15, Стара Загора – 9, Сливен – 5, и Кюстендил – 7.

През отчетния период Управителният съвет е разглеждал следните по-важни въпроси: Закона за контрола на хранителните и други продукти; Закона за химическите лаборатории; за свикване на конференция на химиците, които работят в лабораториите; за търговията с химикали; за грънчарското производство; за чужденците, по Министерството на просвещението и др. Разгледана е дейността на някои дружества на Съюза, като тези в Плевен, Русе, Варна, Видин и София.

В отчета на редакционния комитет се отбелязва, че съюзният орган „Химия и индустрия“ се печата в 2000 екземпляра. Абонатите са 1430 срещу 1505 в края на VI год., разпределени както следва:

	Броя	%
Химици	360	25.5
Индустриалци и занаятчии	108	7.6
Студенти и ученици	752	52.6
Разни	230	14.4

По обем и съдържание материалите са разпределени както следва:

Печатани материали	Броя	Страници
Статии със съдържание :		
– научно	22	117
– индустриално и занаятчийско	18	93
– стопанско	7	65
– професионално	5	25
– научно-популярно	6	84

– по противовъздушна и химическа отбрана	5	23
Биографии	5	30
Научни и други сведения	15	31
Аналитични бележки	8	31
Книжнина	–	8

Приети са резолюции по проекто-законите за търговията с химикали и храните, питиетата, вкусовите вещества и общоупотребяемите в живота предмети.

За 1927/28 г. е приет следният бюджет:

А. За управлението на Съюза			
Приходи		Разходи	
1. От членски внос	30000	1. Конгресни разходи	15000
	по 150 лв.		
2. От лихви	5000	2. Канцеларски	6500
		3. Касиер	6000
		4. Секретар	6000
		5. Прислуга	1500
	35000		35000
Б. За съюзния орган			
Приходи		Разходи	
1. Абонамент	100000	1. Печат	70000
2. Реклами	15000	2. Хонорар	20000
3. Недобори	5000	3. Главен редактор	10000
4. Стари годишнини	500	4. Администратор	6000
5. Помощи	25000	5. Експедиция	10000
6. Дарения	500	6. Настоятелско право	
	10000	7. Прислуга	1500
		8. Дългове хонорар	2000
		9. За уравнение	16000
	146000		146000

Избрани са следните ръководни органи на Съюза:

Управителен съвет: председател – З. Караогланов, секретар – Д. Десов, касиер – М. Стефанова, членове – Л. Йоцов и Стр. Стоянов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов, членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Г. Кованов и Ст. Матеев;

Техническа комисия: председател – Н. Бижев, членове – Н. Токлуджанов, Ив. Трифонов, Ол. Карабелева и Н. Пушкарков;

Контролна комисия: Ив. Тетевенска, Хр. Атанасов и Г. Марков.

(„Химия и индустрия“, год. VI, бр. 2, октомври 1927 г., стр. 107–135)

ЧЕТВЪРТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

2, 3 и 4 септември 1928 г.,
медицинската аудитория на Университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет проф. З. Караогланов. В уводната си реч отбелязва, че при учредяването на Съюза са очертани три главни линии на действие:

- Създаване на правилни връзки и отношения между българската индустрия и българския химик;
- Правилното организиране контрола върху хранителните, питейни и други общоупотребяеми предмети, и
- Правилното уреждане въпроса с търговията с химикали.

Въпреки енергичните настоявания и постъпки тези искания не се възприемат.

Съобщени са исканията във връзка със Закона за насърчаване на местната индустрия. Отбелязва се, че „Благодарение координираните действие на Управителния съвет, от една страна, и на съюзни членове, от друга страна, исканията на Съюза по отношение на Закона за насърчаване на българската индустрия са реализирани и с това за българския химик се открива една по-широка възможност да навлезе в българската индустрия. Вратата, която свързва химическата наука с химическата практика в нашия живот, е откряната. На българския химик се дава вече по-голямо поле за творческа дейност в областта на родната индустрия.“

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. д-р Ас. Златаров.

Прочетени са реферати на тема:

- „Корозия на металите“ от Ил. Квартирников;
- „Един нов вид обезводняване“ от проф. Д. Баларев;
- „Контрол на гърнчарските изделия и безоловната глеч“ от д-р З. Ганов.

След основаването на Съюза през 1924 г. броят на членовете е както следва:

№	Дружества	1925/25	1925/26	1926/27	1927/28
1	София	146	173	173	167
2	Варна	27	29	26	25
3	Русе	16	17	17	18
4	Шумен	9	9	7	7
5	Плевен	16	21	21	22
6	Гърново	9	11	11	12
7	Враца	12	10	8	8
8	Видин	7	8	7	9

9	Пловдив	14	16	16	16
10	Бургас	14	12	15	18
11	Ст. Загора	5	7	9	10
12	Сливен	5	5	5	6
13	Кюстендил	–	–	7	7

През отчетния период Управителният съвет е имал 31 заседания и е разгледал следните по-важни въпроси:

- Изпълнение на конгресните резолюции;
- Закона за насърчение на местната индустрия;
- Закона за народното здраве;
- Търговията с химикали;
- Ветеринари и химици;
- По износа на вината;
- Унифициране методите за изследване на урината;
- Грънчарските съдове;
- Химикът и земеделието;
- Подобрене на положението на химиците от Химическия институт при Дирекцията за народно здраве;
- По уволнението на един съюзен член;
- Съюза на техническия печат в България;
- Земетресението в Южна България;
- Фонд „Александър Найденович“;
- Отпразнуване стогодишнината от френския учен Марсел Бертло;
- Съюзно помещение.

Отчетена е дейността на отделните дружества.

Списание „Химия и индустрия“ се издава в 1600 екземпляра и има 1448 абонати, от които ученици – 585, студенти – 56, химици – 350, индустриалци и др. – 304, и за замяна – 73.

Изнесени са следните реферати и научни съобщения:

- „Електотермическото желязодобиване и неговото бъдеще с поглед към българските условия“ от д-р Ас. Азманов;
- „Изследвания върху растежа на кристалите“ от проф. д-р Ив. Странски;
- „Върху константите на някои растителни масла“ от Ил. Квартирников;
- „Особености на адсорбционните съединения“ от проф. д-р Д. Баларев;
- „Един нов метод за добиване на кетони“.

За ръководни органи са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. З. Караогланов, секретар – Д. Весов, касиер – М. Стефанова, и членове – Л. Йоцов и Стр. Стоянов.

Контролна комисия: Ив. Тетевенска, Н. Пенчев, Г. Караиванов;

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов, и членове – Ив. Томов, М. Андрейчева, Д. Иванов, Д. Ковачева, Ас. Азманов;

Техническа комисия: председател – Ив. Пощаков, и членове – М. Бояджиев, Ст. Матеев, Ол. Карабелева и Н. Пушкаров.

(„Химия и индустрия“, год. VII, бр. 1, септември 1928 г., стр. 27–64)

ПЕТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

21–22 юли 1929 г.,

медицинската аудитория на Университета

Конгресът е открит от председателя на Управителния съвет – проф. З. Караогланов. В уводното си слово отбелязва, че през отчетния период Управителният съвет е провел 32 заседания, в които са участвали и съюзни членове и са обсъждани професионални въпроси като: Закона за народното здраве; конференцията за изработване на нови методи и норми за изпитване на храни, напитки и други общо употребяеми продукти и др. Отбелязва, че е утвърден Правилник за професионалната практика на техниците и химиците в индустриалните предприятия, разрешено е на химиците да търгуват с химикали наравно с аптекарите и дрогеристите и др.

В дневния ред на конгреса са включени:

- Научни реферати – Т. Райкова-Ковачева – „Обяснение изключенията на Хапч-Вернеровата теория за оксимите и критика на методите за определяне на тяхната конфигурация“;

- Професионални доклади – Лука Йоцов – „Институт за заклетни химици“, В. Огнянов – „По въпроса за бъдещето списване на съюзното списание „Химия и индустрия“, Ил. Цонев – „Принципи в Закона за народното здраве, глава VIII – хранителни продукти“;

- Научни съобщения: проф. д-р Д. Иванов – „Върху истинските смесени органимагнезиеви карбонати“, проф. П. Д. Хаджиев – „Нова ацидиметрична метода за определяне на декстроза – чрез Флеминг“ и „Една тегловна метода за определяне на захари от кислорода на Cu_2O “, и проф. д-р Ив. Странски – „Принос върху изкристилизирането на соли върху изоморфни на тях кристали“;

- Организационни въпроси – Отчет за дейността и избор на нови ръководни органи.

За председател на конгреса е избран проф. П. Райков. Отчетът за дейността на Управителния съвет през 1928/29 е изнесен от секретаря на Съюза Дим. Весов. Отчетен е следният състав на дружествата в Съюза: Софийско – 152, Варненско – 24, Русенско – 20, Шуменско – 7, Плевенско – 12, Врачанско – 8, Видинско – 8, Бургаско – 18, Ст. Загорско – 18, Сливенско – 6, Кюстендилско – 7, Пловдивско – 16, или всичко – 310.

Отчита се дейността по изпълнение на конгресните решения; Закона за насърчаване на местната индустрия; Законопроекта за народното здраве; съставяне на методи за изследване на хранителните продукти; измененията на проектозакона за народното просвещение; за списанието „Химия и индустрия“; за организиране на лотария и събиране на средства за изграждане на съюзен дом; класирането на химиците при изборните учреждения; за химическата номенклатура; за тютюневия институт и др.

Отчетена е дейността на химическите дружества в София, Варна, Русе, Плевен, Враца, Видин и Стара Загора.

Редакционният съвет отчита, че през отчетната седма година съюзното списание „Химия и индустрия“ се печата в 1600 броя, абонатите са 1465, разпределени както следва:

	Броя	%
Химици	372	25.4
Индустриалци и занаятчии	135	9.2
Студенти и ученици	716	48.9
Разни	242	16.5

По обем и съдържание материалите са разпределени както следва:

Печатани материали	Броя	Страници
Статии със съдържание :		
– научно	14	181
– индустриално-техническо	11	99
– стопанско	5	27
– професионално	13	83
– научно-популярно	7	65
Аналитични бележки	15	22
Научни и други съобщения	52	38
Въпроси и отговори	46	9

Отчетът за приходите и разходите е следният:

А. Управление на Съюза			
Приходи		Разходи	
1. От членски внос	30281	1. Канцеларски	1710
(70% от друж. приходи)			
2. От лихви	303	2. Конгресни	9304
		3. Секретар	6000
		4. Касиер	6000
		5. Прислуга	2000
		6. Печатни издания	2260
		7. Членски вноски	500
Всичко	31584	Всичко	27774

Приходи		Разходи	
1. Абонамент	86871	1. Печат	59908
2. Обявления	6080	2. Експедиция	8573
3. Недобори абонамент	3731	3. Хонорар	15280
4. Недобори обявления	6400	4. Главен редактор	10000
5. Стари годишници	210	5. Администратор	6000
6. Субсидии	21000	6. Прислуга	2000
7. Дарения	1035	7. Наст. право	6038
		8. Подвързия	350
	125327		108149

Конгресът е приел следните резолюции: по отчета на Управителния съвет, по реферата на Л. Йоцов на тема „Институт за заклетни химици“, по реферата на Ил. Цонев „Закона за народното здраве“, за бъдещето на сп. „Химия и индустрия“, за Инспектората по химия към Министерството на народната просвета и за учредяване на Институт по тютюните.

Избрани са следните ръководни органи:

– Управителен съвет: председател – проф. Ас. Златаров (58), секретар – Д. Весов (40), касиер – М. Стефанова (39), членове – Г. Рашев (39) и Н. Токлуджанов (58);

– Контролна комисия: Ив. Тетевенска (58), Н. Пенчев (39) и М. Андрейчева (58);

– Техническа комисия: председател – Ив. Пощаков (58), и членове – Р. Матев (20) Н. Бижев (20), О. Карабелева (38) и Н. Пушкаров (38).

– Редакционен комитет: председател – В. Огнянов (32) и членове – Ив. Томов (32), д-р Ив. Странски (36), Стр. Стоянов (38), Г. Караиванов (39) и д-р Ас. Азманов (27).

(„Химия и индустрия“, год. VIII, бр. 1, септември 1929 г., приложение стр. 1–40)

ШЕСТИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

20, 21 и 22 юли 1930 г.,

медицинската аудитория на Университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет на Съюза проф. д-р Ас. Златаров.

За председател на бюрото на конгрес е избран проф. д-р П. Райков.

Конгресът е поздравен с телеграма от Съюза „Отец Паисий“ и лично от Н. Загоров, представител на Съюза за повдигане на селото.

Присъства и министърът на земеделието и държавните имоти – Гр. Василев, който в своето приветствие казва, че „между насърчаваните индустрии у нас има много, които внасят от странство полуфабрикати и чрез няколко прости манипулации ги превръщат в готови индустриални произведения. Тия индустрии са паразитни. Според не-

го у нас би трябвало да се насърчават тия индустрии, които са в тясна връзка с нашето земеделско, скотовъдско, горско и минно стопанство, понеже те намират своите изходни сурови материали в страната. При едно рационално поставяне на тия производства те ще могат не само да задоволяват местните пазари, но да приготвят произведения и за износ, с което ще допринесат за увеличаване на нашето народно богатство. За рационално поставяне на тия индустрии трябва да използват знанията и способностите на всички интелигентни сили в страната. Немалък дял в това направление се пада на химиците. Въпросите с изучаване състава на почвите, тяхното торене и приспособяване към дадени земеделски култури, подобрението на самите култури и пр. са на първо място чисто химически проблеми, които трябва да се решават от химиците. Същото е и с типизирането на нашите земеделски произведения, за да могат да намират постоянни пазари в чужбина“.

На конгреса са прочетени следните реферати и научни съобщения:

– „Стопанската криза и местната индустрия“ от Р. Матеев;

– „Върху една нова метода за получаване на феинилмалонова киселина и нейните халогенни производни“ от д-р Ал. Спасов и проф. д-р Д. Иванов;

– „Биохимия на рака“ от проф. д-р Ас. Златаров.

В отчетния доклад на управителния съвет се отбелязва, че в Съюза членуват 14 дружества с 336 членове, от които в: София – 178, Варна – 24, Русе – 17, Шумен – 8, Плевен – 18, Търново – 12, Враца – 8, Видин – 9, Бургас – 18, Ст. Загора – 8, Сливен – 6, Кюстендил – 5, Пловдив – 22, и Казанлък – 5.

През годината Управителният съвет е провел 25 редовни заседания. От втора година съществува и химически съвет, който заседава всяка седмица. Той е разработил методите за изследване на млякото и млечните продукти.

Съюзът на българските химици е колективен член в Съюза на техническия печат, Съюза за повдигане на селото и Комисията за преработване на правилниците в Министерството на народното здраве.

Отчетена е дейността по резолюциите, приети от петия конгрес, и дейността на съюзните дружества.

Списанието „Химия и индустрия“ се печата в 1600 екземпляра и изпраща на 1413 абонати, от които: 381 – химици, 673 – ученици и студенти, 284 – индустриалци и занаятчии и др., 65 – в замяна, и 10 – в странство.

По време на конгреса в салона на учителската каса е прочетен доклад на тема „Изкуствените торове“, който е разгласен чрез ежедневната преса и освен от делегатите е посетен от много граждани.

За избор на ръководно тяло са състезават две листи. Гласували са 59 делегати и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (58), секретар – Н. Токлуджанов (50), касиер – М. Стефанова (47), и членове – д-р Н. Петков (58) и Н. Кованов (47);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (47), Н. Пенчев (46) и М. Андрейчева (59);

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов (47), и членове – Ив. Томов (47), проф. Д. Иванов (47), Ст. Стоянов (47), Д. Весов (47) и Г. Караиванов (59);

Техническа комисия: председател – Ив. Площачков (59), и членове – Г. Марков (54), Ст. Матеев (54), О. Карабелева (53) и Н. Пушкаров (54).

Конгресът е приел резолюции: по отчетния доклад на Управителния съвет и по списването на съюзното списание „Химия и индустрия“.

По време на конгреса делегатите са посетили фабриката за химически произведения в с. Костинброд с директор Н. Чилов, където са се запознали с едно от големите химически индустриални предприятия у нас.

(„Химия и индустрия“, год. IX, бр. 1, септември 1930 г., приложение стр. 1–39)

СЕДМИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

19 и 20 юли 1931 г., София,

медицинската аудитория на Университета

Конгресът се открива от председателя на Управителния съвет проф. Ас. Златаров. Отбелязва, че за 7 години от създаването на Съюза „името на химика у нас се чува постоянно, че химикът стана фактор и неговото мнение се търси и внимателно слуша при разрешаването на всички въпроси от негова компетентност. Между многото придобивки, от нас спечелени през тия 7 години, аз ще отбележа по-крупните: Закона за народното здраве; Закона за насърчаване на местната индустрия; Правилника за стажа на химиците в индустриалните предприятия и пр. Нека се надяваме, че библейските гладни години за нашата страна са вече изживени и че вече ще настъпят 7 сити, добри го-

дини, а заедно с тях ще настъпят и по-добри години за нас – химиците.“

Сериозен проблем е безработицата. От 500 химици в България, не по-малко от 50 са безработни, което са дължи на „голямата стопанска криза, която бушува в страната ни и която принуди доста много индустриални предприятия да прекратят производството и да изхвърлят на улицата работещите в тях химици“.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. д-р П. Райков.

Прочетени са следните реферати и научни съобщения:

– „Новите ферментационни процеси“ от д-р инж. Н. Карамболов;

– „Горите от техническо и стопанско гледище“ от Ил. Квартирников;

– „Правилниците за прилагане на Закона за народното здраве“ от Ил. Квартирников;

– „Разпадане на субституирани β -окси мастни киселини и методи за добиване на дезоксибензоили“ от проф. Д. Иванов;

– „Нови бактериологически методи и нови аналитични реакции за откриване изкуственото обогряне на вината“ от Н. Карамболов;

– „Едно черно багрило от никотина на листата на тютюна“ от Д. Дянков.

Отчита се, че в съюза членуват 325 химици, от които в София – 179, Варна – 24, Русе – 16, Шумен – 7, Плевен – 16, Търново – 12, Враца – 7, Видин – 5, Бургас – 18, Ст. Загора – 7, Пловдив – 32, Сливен – ?, Казанлък – ? и Кюстендил – ?

Списанието „Химия и индустрия“ се печата в 1600 екземпляра и се изпраща на 1415 абонати.

От 70 делегати са гласували 58 и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. Ас. Златаров (58), секретар – Н. Токлуджанов (54), касиер – М. Стефанова (57), и членове – д-р Н. Петков (54) и Г. Кованов (48);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (57), Н. Пенчев (58) и М. Андрейчева (58);

Редакционен комитет: главен редактор – В. Огнянов (58), и членове – Ив. Томов (58), Д. Иванов (58), Стр. Стоянов (58), Д. Весов (58) и Г. Караиванов (58);

Техническа комисия: председател – Ив. Пощаков (57), и членове – Г. Марков (58), Ст. Матеев (58), О. Карабелева (54) и Н. Пушкаров (57).

Конгресът приема резолюции по: отчета на Управителния съвет и правилниците за прилагане гл. VIII от Закона за народното здраве.

След конгреса е направена екскурзия до Горска индустрия, Д-во „Орион“ и сечищата в Рила.

(„Химия и индустрия“, год. X, бр. 2, октомври 1931 г., приложение стр. 1–22)

ОСМИ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

17 и 18 юли 1932 г., София,

медицинската аудитория на Университета

Открива се от председателя на Управителния съвет проф. д-р Асен Златаров, който в приветствената реч при откриване на Конгреса казва:

„Ние живеем във времена тежки, времена на разложение, когато някакви зли сили потискат човека и обществото и не им позволяват да се развият и да намерят изход от положението. Всички знаете, колко неумолимо жестоки са стопанската и социалната криза, чиито последици са толкова тежки и непоносими за днешния човек. А когато човекът е подгонен от немотия, когато животът му за утрешния ден не е обезпечен, той, макар и да носи прозвището *homo sapiens*, мислещо същество, забравя това си прозвище и се обръща в същество, което живее от днес за утре. А това не може да не се отрази и на неговия морал.

Това разстройство, тази апатия е обхванала нашите политически партии, нашите професионални сдружения и организации. Хората много трудно се събират, за да обсъждат дадени въпроси, и, ако се съберат, те разсъждават само върху непосредствения, грубия, делничния интерес. Ние нямаме такива интереси или, доколкото ги имаме, те са дошли случайно в нашата среда. Затова ние живеем със скръбта, че не можем с радостно чувство да се съберем и да мислим за нашата професия, за нашата наука, от които мисли не можем да очакваме благодетелен резултат. Ето защо аз напълно оправдавам слабата работа на нашите дружества през изтеклата година. При подобни условия и най-добрата воля се пречупва, човекът не може да пробива скали с ноктите си. И, понеже вашата дейност не беше жива, не беше жива и нашата дейност.

За председател на бюрото на Конгреса е избран проф. З. Караогланов.

Изпратена е телеграма до Н. В. Царя на българите в Двореца Евсиноград, който с телеграма е пожелал ползотворна дейност.

Избрани са комисии: по бюджета, по списанието „Химия и индустрия“, по реферата, по рефера-

та „Националното гориво“, по информиране на пресата, по разни въпроси и по законопроекта за заклетите химици.

Прочетен е реферат на тема „Течните моторни горива“ от Ст. Матеев.

В отчетния доклад се отбелязва, че Съюзът има 11 дружества с общо 319 членове, от които в: София – 182, Варна – 22, Русе – 18, Пловдив – 22, Бургас – 14, Търново – 19, Шумен – 9, Плевен – 12, Ст. Загора – 7, Видин – 8, и Враца – 6.

Списание „Химия и индустрия“ се печата в 1600 екземпляра и се изпраща на 1150 абонати, от които – 380 химици, 481 – студенти и ученици, 181 – индустриалци, занаятчии и др., и 62 – в замяна, а разпределението по градове е следното: Бургас – 30, Варна – 40, Видин – 7, Враца – 8, Горна Оряховица – 13, Ст. Загора – 60, София – 405, Русе – 41 и др.

Конгресът приема резолюции по: отчета на Управителния съвет, съюзното списание „Химия и индустрия“, съюзната дисциплина, посмъртната каса и за националното гориво.

В избора на ръководни органи са участвали кандидати с две листи. Подадени са 55 бюлетини и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас.Златаров (55), секретар – Д. Весов (33), касиер – М. Стефанова (27), и членове – Л. Йоцов (30) и Ив Площаков (30);

Контролна комисия: Ив. Тетевенска (30), Н. Пенчев (30), Н. Токлуджанов (30);

Редакционен комитет: гл. редактор – В. Огнянов (30), и членове – Ив. Томов (28), д-р Д. Иванов (55), Стр. Стоянов (30), Н. Пушкаров (30) и Г. Кованов (30)

(„Химия и индустрия“, год. XI, бр. 2, октомври 1932 г., приложение)

ДЕВЕТИ КОНГРЕС НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ХИМИЦИ

20 и 21 август 1933 г., Варна,
театър „Ранков“

Открит е от председателя на варненското химическо дружество Гюлемезов. Председателят на Съюза проф. д-р Ас. Златаров произнася реч и благодари за помощта на варненските предприятия за провеждането на конгреса.

За председател на бюрото на конгреса е избран проф. П. Н. Райков.

Конгресът е поздравен от ректора на Търговската академия във Варна и председателя на Търговска индустриалната камара.

Проф. д-р Ас. Златаров изнася научно-популярна сказка на тема „Нашата храна“.

Избрани са следните комисии за работа на Конгреса: по отчета, по бюджета, по пълномощията, по пресата и по някои въпроси.

В отчета за дейността на Съюза за 1932/33 г. се отбелязва, че в Съюза са включени 11 дружества с общо 318 членове, в това число от: София – 181, Варна – 26, Русе – 16, Пловдив – 20, Бургас – 9, Търново – 25, Шумен – 9, Плевен – 12, Ст. Загора – 7, Видин – 8, и Враца – 5. През годината Управителният съвет е имал 22 редовни заседания. Обсъждани са въпроси по:

– Изпълнение решенията на Осмия конгрес като проектозакона за Института за заклетите химици, резолюцията за националното течно гориво, посмъртната каса и др.;

– Дейността на ветеринарните лекари;

– Подновяване дейността на Химическия съвет при Съюза;

– Ръководството на фабриките за растителни масла;

– Фонда „А. Найденович“;

– Търговията с химикали;

– Списването на списание „Химия и индустрия“;

– Настаняване на безработни колеги;

– Посмъртната каса;

– Уволнени колеги;

– Установяване на норми за хранителни продукти;

– Закона за вината, спиртните напитки и оцета;

– Експерти по винарство;

– Законопроекта за химически и химико-технически контрол на хранителни и други продукти;

– Закона за народното просвещение;

– Заплатите на химиците в химическите лаборатории;

– Законопроекта за индустрията;

– Правилника за техническите ръководители на индустриалните предприятия.

Списание „Химия и индустрия“ се печата в 1600 екземпляра. Има 966 абонати, от които в: Бургас – 24, Варна – 36, Видин – 7, Горна Оряховица – 11, Стара Загора – 42, Пловдив – 64, Плевен – 18, Русе – 40, София – 362, Шумен – 40, Лом – 72, Търново – 52, и др.

Проф. Д. Иванов докладва за „Номенклатурата на органичните съединения“.

Направени са 5 научни съобщения.

Приет е бюджета за 1933/34 г.

За избора на ръководни органи са гласували 46 души и са избрани:

Управителен съвет: председател – проф. д-р Ас. Златаров (44), секретар – Д. Весов (32), касиер администратор – Ив. Беловеждов (32), и членове – Ан. Дянков (31) и Л. Йоцов (42).

Контролна комисия: Т. Райкова-Ковачева (32), Е. Бонев (32) и Т. Иванов (32).

Редакционен комитет: главен редактор – проф. д-р Д. Иванов (31), и членове – Подп. Костов (44), Ив. Парлапанов (32), Ив. Попов (32), П. Н. Пенчев (32) и Стр. Стоянов (17).

Техническа комисия: председател – Ст. Николов (32), и членове – Г. Ранков (32), Г. Марков (32), Г. Кованов (32) и д-р Д. Мирев (28).

Вечерта В. Огнянов е изнесъл сказка в летния общински театър на тема: „Въздушната опасност за невъоръженото население“, след което делегатите и гостите са поканени от Варненското химическо дружество на другарска вечеря в един от най-добрите ресторанти.

Посетена е стъklarската фабрика в Гебедже.

Приети са резолюции на Конгреса: по отчета на Управителния съвет и по някои въпроси във връзка с броя на часовете на учителите по химия (да не бъдат повече от 22 часа седмично) и максималния брой на учениците в една паралелка да бъде 40 – 50 души.

(„Химия и индустрия“, год. XII, бр. 2 октомври 1933 г., стр. 86–111)

Постъпила на 10.03.2004 г.